

Kuvio 1. Konferenssin logo, Bryan Mathers, CC BY-ND 4.0

Kati Syvälahti

Kansainvälistä keskustelua avoimista oppimateriaaleista - OER2024 -konferenssi Irlannissa

15

Mitä tapahtuu oppimisen ja oppimateriaalien avoimuudessa kansainvälisesti? Keväisen Irlannin Corkiin kokoontui yli 200 opetusalan ammattilaista OER2024 (Open Educational Resources) konferenssiin 27.-28.3.2024. Konferenssin pääteemoina olivat tasa-arvo ja inklusio, tekoälyn eettiset ulottuvuudet, oppimisen avoimuuden muuntuvat maisemat, innovatiivinen ja luova pedagogiikka sekä avoin lähdekoodi ja tieteellinen sitoutuminen. Tässä artikkelissa Kati Syvälahti raportoi konferenssin kohokohdista ja sen herättämistä ajatuksista.

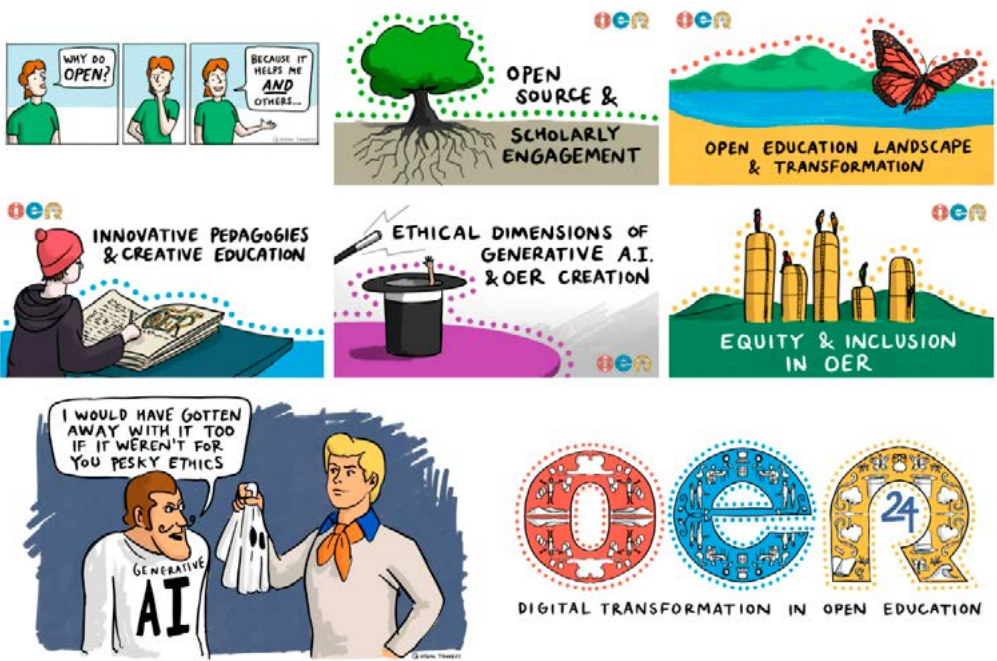
[OER2024](#) (Open Educational Resources) konferenssi järjestettiin huhtikuussa 2024 viidennentoista kerran. Tällä kertaa konferenssi paikkana oli [Munster Technological University](#) Corkissa.

Konferenssin oivaltavasta [kuvituksesta](#) ja logosta vastasi [Bryan Mathers](#), joka tekee avoimesti lisensoituja info-graafeja ja on Visual Thinkeryn perustaja. Konferenssissa oli viisi pääteemaa: tasa-arvo ja inklusio, tekoälyn eettiset ulottuvuudet, oppimisen avoimuuden muuntuvat maisemat, innovatiivinen ja luova pedagogiikka sekä avoin lähdekoodi ja tieteellinen sitoutuminen (kuvio 2).

Satuja ja dystopioita

Ensimmäisenä konferenssissa ajatuksiaan jakoi inspiroivassa avauspuheenvuorossaan [Rajiv Jhangiani](#). Hän toimii Kanadan Ontariossa Brockin yliopiston opetuksen ja oppimisen vararehtorina. Hänen tutkimustyönsä keskiössä ovat avoimet opetuskäytännöt, opiskelijakeskeinen pedagogiikka ja opetusteknologiaan liittyvät eettiset kysymykset.

Jhangianin esityksen otsikkona oli ”Betwixt Fairy Tales and Dystopian Futures: Writing the Next Chapter in Open Education”. Esitys oli tarina opettajasta, joka kohtaa oppimisen

Kuvio 2. OER24 konferenssin teemat, Bryan Mathers, CC BY-ND 4.0

avoimuuden haasteita ja mahdollisuuksia. Yhtenä haasteena Jhangiani mainitsi kaupallisten oppikirjojen kustantajien aggressiivisen markkinoinnin. Varsinkin opetusuran alussa opettajat kaipaavat vaihtoehtoja valitessaan oppimateriaaleja. Jhangiani korosti esityksessä kirjaston roolia avoimien aineistojen käytön edistämisessä. Kirjaston asiantuntijoiden avulla hän oli itse saanut aikanaan tietoa avoimista kurssikirjoista. Avoimien oppimateriaalien haasteeksi hän mainitsi esimerkiksi käyttö- ja tekijänoikeudet. Lisäksi Jhangianin mukaan opetustyön haasteena on jatkuva ja nopea muutos. Opettajien on lähes mahdotonta tietää, minkälaista osaamista opiskelijat tulevaisuudessa tarvitsevat. Esitys tallennettiin [videolle](#) (YouTube) ja Bryan Mathers koosti visuaalisesti esityksen avainkohdat (kuvio 3).

Oppimisen avoimuus tienristeyksessä

Laura Czerniewicz ja Catherine Cronin olivat konferenssin toisena päivänä avainpuhujina. [Laura Czerniewicz](#) on emerita professori Etelä Afrikan Kapkaupungin yliopistossa. Hän on toiminut tutkijana, opettajana ja kustantajana. Hän on kansainvälisesti arvostettu avoimen oppimisen puolesta puhuja. [Catherine Cronin](#) on tutkija, joka työssään tarkastelee oikeudenmukaisuutta avoimessa, digitaalisessa ja korkea-asteen koulutuksessa. Hän on julkaissut tieteellisiä artikkeleita esimerkiksi avoimista opetuskäytännöistä ja avoimen oppimisen politiikasta.

Laura Czerniewicz ja Catherine Cronin esityksen otsikkona oli *Open Education at the Crossroads* ja esitys jatkautui kolmeen osa-alueeseen. Aluksi he tarkastelivat laajemmin kontekstia,

jossa elämme ja toimimme. Yhteiskunta kärsii maailmanlaajuisesti monista kriiseistä: epätasa-arvo, ilmastokriisi, ihmisoikeuskriisi, taloudelliset kriisit ja konfliktit.

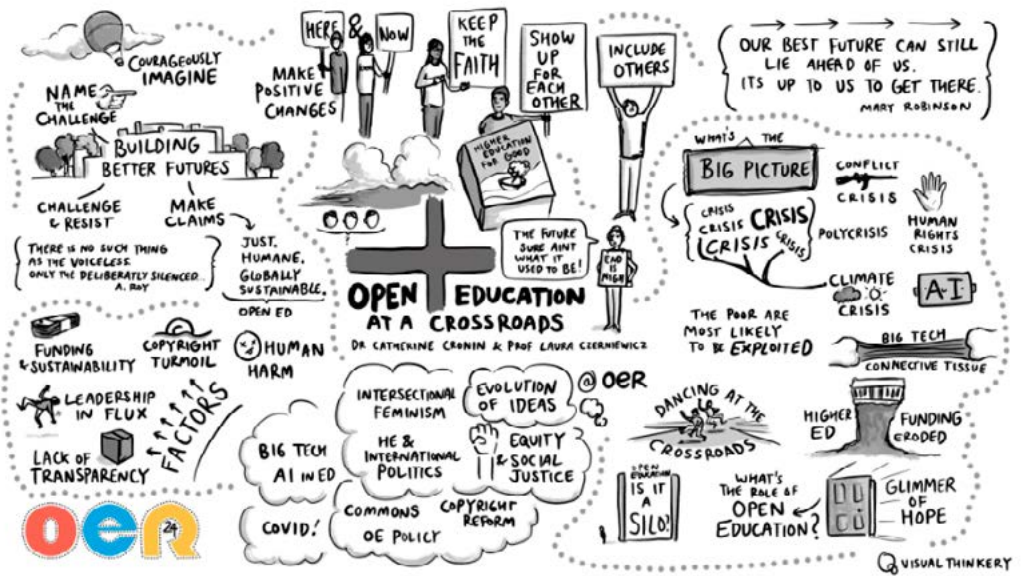
Esityksen toisessa osassa Czerniewicz ja Cronin tarkastelivat opetustyön haasteita. Ensimmäisenä haasteena he nostivat esiin tekoälyn eettiset kysymykset. Tekoälyn käytössä on tärkeää huomioida läpinäkyvyys, yksityisyyden kunnioitus, oikeudenmukaisuus, ja käytetyn tiedon jäljitettävyys. Czerniewicz ja Cronin mukaan etiikka vaikuttaa lainsäädäntöön, suosituksiin ja toimintatapoihin. Esimerkiksi opetustyön kannalta on haasteellista, että tekijänoikeuslainsäädäntö laahaa koko ajan jäljessä, koska tekoälyn liittyvät innovaatiot ja sovellukset kehittyvät todella nopeasti. Toisena haasteena Czerniewicz ja Cronin mainitsivat re-

surssit, rahoituksen ja taloudelliset kysymykset. Oppimisen ja oppimateriaalien avoimuuden edistäminen edellyttää uudenlaisten rahoitusmallien kehittämistä. Open access -julkaiseminen on edistynyt ja kehittynyt valtavasti viime vuosina. Czerniewicz ja Cronin mukaan ongelmallista on se, että avoimien aineistojen hakuun käytetään maksullisia tietokantoja ja näin tieteelliseen tietoon pääsy ei ole tasa-arvoista.

Esityksen lopussa Czerniewicz ja Cronin suuntasivat katseen kohti tulevaisuutta. Avoimen oppimisen edistäminen edellyttää laaja-alaista yhteistyötä, monipuolisia tutkimushankkeita sekä riittävää resurssointia. Esitys tallennettiin [videolle](#) (You Tube) ja Bryan Mathers koosti visuaalisesti esityksen avainkohdat (kuvio 4). Esityksen kalvot löytyvät [verkosta](#).

Kuvio 3. Kooste Rajiv Jhangianin esityksen pääkohdista, Bryan Mathers, CC BY-ND 4.0

Kuvio 4. Kooste Laura Czerniewicz ja Catherine Cronin esityksen pääkohdista, Bryan Mathers, CC BY-ND 4.0

Oppimisen avoimuuden strategia 2024–2026

Eurooppalainen kirjastoalan asiantuntijoiden yhteisö European Network of Open Education Librarians (ENOEL) edistää oppimisen ja oppimateriaalien avoimuutta. Vuonna 2018 perustettu verkosto mahdollistaa kokemusten ja hyvien käytänteiden vaihtamisen kollegojen kanssa.

Paola Corti (SPARC Europe) koordinoi ENOEL verkoston toimintaa ja hän esitteli konferenssissa tammikuussa julkaistua strategiaa *Librarians as agents of change: New SPARC Europe strategy for Open Education 2024–2026*. Se sisältää viisi tavoitetta: 1. oppimisen avoimuuden politiikan kehittämisen tukeminen eri organisaatioissa 2. tietoisuuden lisääminen oppimisen avoimuudesta, avoimista opetuskäytännöistä ja avoimista oppimateriaaleista 3. oppimisen avoimuudesta meritoitumisen kehittäminen 4. kirjastoalan asian-

tuntijoiden osaamisen kehittäminen oppimisen avoimuudesta 5. erilaisten oppijoiden oppimismahdollisuuksien tukeminen. Strategia löytyy verkosta osoitteesta <https://sparseurope.org/new-2024oerstrategy/>

Hyviä käytänteitä

Edinburghin yliopiston esityksessä kerrottiin opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua avoimien oppimateriaalien tekemiseen. Opiskelijat voivat hakea harjoittelijoiksi eri aihealueiden projekteihin. Esimerkiksi musiikkialasta oli toteutettu kurssikirja. Opiskelijat kirjoittivat blogiin prosessin eri vaiheista ja saivat konkreettisen oppimiskokemuksen oppimateriaalin toteuttamisesta.

Konferenssissa esiteltiin Iso-Britanniassa vuodesta 2020 käytössä ollut verkkopalvelu The [National Teaching Repository \(NTR\)](https://www.ntr.org.uk/). Palvelussa voi jakaa oppimateriaaleja avoimesti. Siinä voi

pyytää DOI-tunnisteen materiaalille ja ORCID-tunnisteen voi myös linkittää omaan materiaaliin.

Yhdysvalloista Michelle Reed tarkasteli esityksessään yleisten kirjastojen roolia oppimateriaalien avoimuuden edistäjinä. Yleisten kirjastojen yhtenä keskeisenä tehtävänä on tarjota eri kouluasteille ja jatkuvaan oppimiseen materiaaleja. Tämän vuoksi on tärkeää, että yleiset kirjastot osallistuvat aktiivisesti avoimen oppimisen verkostojen toimintaan.

Tampereen yliopiston kirjaston esityksen otsikkona oli *The Academic Library's Role with Open Educational Resources*. Esityksessä nostettiin esiin Tampereen yliopiston uusi päivitetty [Avoimen tieteen linjaus](#), joka julkaistiin tammikuussa 2024. Siinä on mukana ensimmäistä kertaa myös oppimisen avoimuus. Konferenssin esityksessä kerrottiin kirjaston tarjoamista palveluista. Kirjasto tarjoaa koulutusta ja tietoisuutta, ylläpitää [verkko-opasta](#) ja tarjoaa neuvontaa avoimista oppimateriaaleista. Oppimisen avoimuus edellyttää aktiivista yhteistyötä eri asiantuntijoiden kanssa. Kirjasto tekee yhteistyötä esimerkiksi [Digivision](#) asiantuntijoiden ja [Teaching and Learning Centren](#) (TLC) kanssa, joka koostuu Tampereen korkeakoulu yhteisössä pedagogisen asiantuntemuksen sekä opettajien tarvitseman tiedon ja palvelut yhteen.

Konferenssin yksi pääteema oli oppimisen tasa-arvo ja inkluusio. Konferenssin esityksissä nousi esiin

mahdollisuus opiskella omalla äidinkiellään. Esimerkiksi englannin kielen valta-asema korostui tämän vuoden konferenssissa ja herätteli pohtimaan kielen merkitystä oppimisessa. Kieli on tärkeä osa ihmisen identiteettiä ja kulttuuriperintöä. Oma äidinkieli on oppimisen ja ajattelun kieli. Oppimisen avoimuudessa on tärkeä huomioida monikielisyys, kulttuurinen monimuotoisuus, kielelliset ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Yhteenveto

Konferenssiin osallistuminen antoi mahdollisuuden verkostoitua ja tutustua oppimisen avoimuuden hyviin käytänteisiin. Oppimisen avoimuuden asiantuntijoiden tapaaminen antoi ideoita ja inspiraatiota omaan työhön oppimisen avoimuuden edistäjänä. Avainpuhujien esitykset auttoivat hahmottamaan kuinka laajasta ja merkittävstä työstä on kysymys opetuksen ja oppimateriaalien avoimuudessa. Jokaisella oppijalla ympäri maailmaa tulisi olla mahdollisuus opetella uusia asioita ilman maksumuureihin törmäämistä. Lisäksi on tärkeää huolehtia erilaisten oppijoiden tarpeet. Tulevaisuudessa avoimen oppimisen edistäminen edellyttää laaja-alaista yhteistyötä, monipuolisia tutkimushankkeita sekä riittävää resurssointia.

Tämän artikkelin verkkoversioon on lisätty linkkejä, jotka tarjoavat tietoa konferenssin esiintyjistä ja puheenvuoroista. ❖

Kirjoittaja

KATI SYVÄLAHTI
Tampereen yliopiston kirjasto
kati.syvalahti@tuni.fi

